

Paragraaf 6.1

Wie is de overheid?

Overheid = zorgt ervoor dat de samenleving kan functioneren

- Rijksoverheid (1) = landelijk niveau, bestuurd door regering
- Provincie (12) = provinciaal niveau, bestuurd door provinciale staten
- Gemeente (342) = gemeentelijk niveau, bestuurd door burgemeester en wethouders

Ambtenaren = werknemers in dienst van de overheid

Infrastructuur = alle voorzieningen die nodig zijn voor:

- Vervoer
- Communicatie



Paragraaf 6.2

Waar zorgt de overheid voor?

Collectief = gezamenlijk
Collectieve voorzieningen = dienstverlening van de overheid aan het volk

Sociaal = rekening houden met andere
Sociale zekerheid = het stelsel van premies en uitkeringen voor mensen met weinig of geen inkomen

- Sociale uitkeringen
 - WW = werkloosheidswet, uitkering voor werklozen
 - AOW = algemene ouderdomswet, uitkering voor pensioengerechtigde
- Sociale premies
 - Premie betaald door werkende die een deel van hun brutoloon afstaan voor sociale verzekeringen

Sectoren in economie

- Particuliere sector = heeft wel als doel om winst te maken
 - Bedrijven
 - Burgers
- Collectieve sector = heeft niet als doel om winst te maken
 - Overheid
 - Instellingen sociale zekerheid

Paragraaf 6.3

Betalen aan de overheid

Belastingdienst	= int namens de rijksoverheid belastingen bij burgers en bedrijven
Belasting	= verplichte bijdrage van de burger en bedrijven aan de overheid
• Directe	= belasting die je indirect betaald aan de belastingdienst via een bedrijf
• Indirecte	= belasting die je rechtstreek betaald aan de belastingdienst
Loonbelasting	= belasting die je maandelijks betaald via je werkgever over je loon.
Inkomstenbelasting	= belasting die je één keer per jaar rechtstreeks betaald over je inkomen

Te betalen inkomstenbelasting

Betaalde loonbelasting -

Nog te betalen of te ontvangen inkomstenbelasting

Overheidsinvloed op consumptie

• Subsidie	= stimuleren van consumptie doordat de overheid meebetaald aan producten
	• Milieuvriendelijkere producten
• Accijns	= afremmen van consumptie door extra hoge belasting te heffen op producten
	• Alcohol
	• Tabak
	• Brandstof
Niet-belasting-ontvangsten	= overige overheidsinkomsten
	• Winst overheidsbedrijven
	• Boetes

Paragraaf 6.4

Is de schatkist goed gevuld?

Prinsjesdag

= derde dinsdag van september

- Troonrede = plannen van de regering voor komend jaar
- Rijksbegroting = een overzicht van de verwachte inkomsten en uitgaven van het Rijk
- Miljoenennota = toelichting op de Rijksbegroting

Begroting

- Overschot = inkomsten zijn groter dan uitgaven
 - Aflossen staatsschuld = schuld terug betalen
 - Meer geld uitgeven = collectie voorzieningen
- Tekort = inkomsten zijn kleiner dan uitgaven
 - Bezuinigen = minder uitgeven
 - Belastingen verhogen = meer inkomsten
 - Lenen = geld van iemand anders gebruiken

Rekenen met grote getallen (↓↑)

- | | | | |
|-----------|---------------------|-----------|-----------|
| • Duizend | = 1.000 | ↓ x 1.000 | ↑ : 1.000 |
| • Miljoen | = 1.000.000 | ↓ x 1.000 | ↑ : 1.000 |
| • Miljard | = 1.000.000.000 | ↓ x 1.000 | ↑ : 1.000 |
| • Biljoen | = 1.000.000.000.000 | ↓ x 1.000 | ↑ : 1.000 |

Miljoenennota 2025

